

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 118 0 Srr 002815 22 Srr
Banjaluka: 22.9.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednica vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B.S. a.d. u stečaju, B., koga zastupa stečajni upravnik G.R., zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku i naknade, odlučujući o zahtjevu tužitelja na sjednici održanoj 22.9.2022. godine, donio je

PRESUDU

Utvrđuje se da je tužitelju povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 Ip 022801 11 Ip.

Tužitelju se dosuđuje novčana naknada u iznosu od 3.000,00 KM koja se ima isplatiti iz budžeta Republike Srpske, u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za isplatu dosuđenog iznosa.

Obrazloženje

Tužitelj je pozivom na odredbu člana 19. (pravilno člana 21.) Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 99/20, dalje: ZZP), podnio tužbu za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 Ip 022801 11 Ip i za dosuđivanje novčane naknade u iznosu od 15.000,00 KM.

U tužbi navodi:

da je u svojstvu tražioca izvršenja podnio 16.6.2011. godine prijedlog za izvršenje protiv izvršenika G.Š. vlasnice STR G. iz D.; da je prijedlog utemeljen na vjerodostojnoj ispravi-mjenici i da je naplatu potraživanja zahtjevao procjenom i prodajom suvlasničkog dijela izvršenika na stanu u D. u ulici ..., površine 55,70 m² na trećem spratu; da je sud dopisom broj 85 0 Ip 022801 11 Ip od 4.1.2012. godine vratio izvršni prijedlog radi dopune i ispravke, a po kom zahtjevu je postupio 16.1.2012. godine; da je sud ponovno dopisom od 22.2.2012. godine vratio prijedlog po kom tražilac izvršenja nije postupio jer je smatrao da za to ne postoji zakonski osnov, već je 21.6.2013. godine, 14.8.2014. godine, 14.2.2015. godine i 14.8.2015. godine upućivao sudu urgencije radi donošenja odluke po prijedlogu za izvršenje;

da je sud ponovno dopisom od 27.1.2016. godine pozvao tražioca izvršenja da uredi prijedlog za izvršenje, što je i učinjeno 1.2.2016. godine; da sud nakon toga dopisom od

18.2.2016. godine zahtijeva dostavljanje izvoda iz Knjige položenih ugovora iako je taj podnesak već dostavljen 26.2.2016. godine; da je tražilac izvršenja 26.9.2016. godine uputio urgenciju za postupanje po prijedlogu;

da je 4.4.2017. godine nad tražiocem izvršenja otvoren stečajni postupak, pa je sud rješenjem od 26.12.2018. godine prekinuo izvršni postupak; tražilac izvršenja je 4.2.2021. godine sudu uputio prijedlog za nastavak izvršnog postupka (o kome je odlučeno rješenjem od 13.4.2022. godine);

da je tražilac izvršenja 7.4.2022. godine uputio zahtjev za ubrzanje postupka, da bi sud ponovno pozvao tražioca izvršenja da dostavi izvod iz Knjige položenih ugovora, koji je tražilac izvršenja dostavio 10.6.2022. godine.

Tužitelj traži da mu se na ime novčanog obeštećenja zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, dosudi iznos od 15.000,00 KM.

Saglasno odredbi člana 23. stav 2. ZZP, od Pravobranilaštva Republike Srpske (u daljem tekstu: Pravobranilaštvo) je zatraženo dostavljanje izjašnjenja. U izjašnjenju od 15.8.2022. godine Pravobranilaštvo navodi da je zahtjev neosnovan jer je i tužilac svojim propustima doprinio dužini trajanja postupka, Pravobranilaštvo ukazuje da je tužitelj i prije isteka roka od 3 mjeseca iz rješenja broj 85 0 Zup 105803 22 Zup od 30.5.2022. godine podnio tužbu. Posebno se osporava iznos koji se traži na ime naknade za koji smatra da nisu ispunjeni uslovi propisani članom 27. stav 3. ZZP.

Od Osnovnog suda u Doboju je zatražen i pribavljen (član 23. stav 1. ZZP) predmet broj 85 0 Ip 022801 11 Ip u vezi s kojim je i podnesena tužba za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku i dosuđivanje novčane naknade.

Uvidom u taj predmet je utvrđeno da su navodi izneseni u tužbi tačni.

Tužitelj je prije podnošenja tužbe tražio ubrzanje postupka što je, po odredbi člana 21. stav 1. ZZP uslov za podnošenje tužbe o kojoj je ovdje riječ i, kako propisuje odredba člana 22. stav 2. ZZP, uz tužbu priložio primjerak pravosnažnog rješenja kojim je odlučeno o njegovom zahtjevu za ubrzanje postupka (rješenjem predsjednika Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 Zup 105803 22 Zup od 30.5.2022. godine utvrđeno je neopravdano odugovlačenje postupka u predmetu Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 Ip 022801 11 Ip). Odredbama ZZP, kao uslov dozvoljenosti tužbe, nije propisano da tužitelj ne može podnijeti tužbu prije isteka roka određenog u rješenju predsjednika suda kojim je utvrdio osnovanost zahtjeva za ubrzanje postupka.

U rješenju broj 85 0 Zup 105803 22 Zup od 30.5.2022. godine utvrđeno je da je izvršni postupak, od podnošenja prijedloga za izvršenje do podnošenja zahtjeva za ubrzanje postupka, trajao 10 godina i 10 mjeseci, odnosno ako se ne računa vrijeme prekida postupka zbog otvaranja stečaja nad tužiteljem, 8 godina 9 mjeseci, a da o samom prijedlogu za izvršenje nikada nije odlučeno u smislu odredbe člana 39. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 66/18).

Zaštita prava na suđenje u razumnom roku, kao i pravo na pravično zadovoljenje zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, koje se ostvaruje u sudskom postupku na način i pod uslovima propisanim zakonom, regulisano je naprijed navedenim ZZP. Pravo na „suđenje

u razumnom roku“ je sastavni element prava na pravično suđenje sadržano u odredbi člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Evropska konvencija), kao i u odredbi člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine. Okončanje postupka u razumnom roku je osnovno ljudsko pravo koje je vezano za efikasno sprovođenje pravde kod odlučivanja „o građanskim pravima i obavezama“ i o „krivičnoj optužbi“. Razuman rok je objektivno potrebno vrijeme da se odluči o nekom pravu ili obavezi i takva odluka izvrši, odnosno da se utvrdi osnovanost krivične optužbe protiv nekoga.

Iz naprijed opisanog činjeničnog stanja i toka postupka, proizlazi da su ispunjeni procesni uslovi za podnošenje tužbe, kakvu ima u vidu odredba člana 19. i 21. ZZP, za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku i za dosuđivanje novčane naknade.

S obzirom na datum podnošenja prijedloga za izvršenje (2011. godine) i činjenice da je sud rješenjem od 12.8.2022. godine prvi put meritorno odlučio o prijedlogu tj. nakon što je tužitelj podnio predmetnu tužbu (1.8.2022. godine), nema sumnje da je postupak trajao jako dugo.

Pitanje je da li se radi o nerazumno dugom trajanju ili se ta dužina može nečim opravdati i ko je odgovoran za tako dugo trajanje postupka.

Razumnost dužine trajanja postupka mora se ocjeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta vodeći računa o kriterijima propisanim odredbom člana 5. ZZP, a to su – složenost predmeta u činjeničnom i pravnom smislu; ponašanje suda i drugih republičkih organa uprave, organa jedinica lokalne samouprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja; ponašanje podnosioca pravnog sredstva i značaj predmeta za podnosioca pravnog sredstva.

Tužitelj je podnio prijedlog za izvršenje i u pogledu složenosti predmeta može se reći da isti nije složen u činjeničnom, a ni u pravnom smislu. Tokom postupka je na zahtjev suda otklonio nedostatke (potpis na prijedlogu, ovjerena kopija prijedloga, izvod iz Knjige položenih ugovora). Ovi propusti tužitelja kao tražioca izvršenja nisu tog značaja da bi se u njima moglo naći opravdanje za postupak koji traje više od 10 godina, bez meritorne odluke suda. Svo vrijeme tužitelj aktivno djeluje postupajući po nalogu suda i tražeći mnogobrojnim urgencijama da sud odluči o prijedlogu.

Ocjenjujući ponašanje suda pred kojim je vođen postupak, može se zaključiti da je sud postupao pasivno dopuštajući da između njegovih pojedinih radnji prođe dug vremenski (od jedne do četiri godine), iako je izvršni postupak po svojoj prirodi hitan.

Na primjer, nakon što je tražilac izvršenja 24.2.2012. godine postupio po zaključku suda od 22.2.2012. godine, sud ne reaguje sve do 27.1.2016. godine iako u međuvremenu zaprima više urgencija (4), a nakon što je tražilac izvršenja 1.2.2016. godine dostavio uređen prijedlog i 26.2.2016. godine izvod iz Knjige položenih ugovora, a 26.9.2016. godine ponovnu urgenciju, sud ne poduzima nikakvu aktivnost sve do 17.8.2017. godine kada dopisom upućenom suvlasniku na stanu koji je predmet izvršenja, od njega traži da se izjasni u vezi izvršenja prema odredbi člana 69. stav 3. Zakona o izvršnom postupku. Od tada pa sve do donošenja rješenja o prekidu izvršnog postupka (26.12.2018. godine) nema aktivnosti suda.

Sud je o prijedlogu tražioca izvršenja za nastavak postupka, koji je podnesen 4.2.2021. godine, odlučio tek 13.4.2022. godine.

S obzirom na ponašanje tužitelja u izvršnom predmetu i njegovu, naprijed opisanu, aktivnost čini se da je taj predmet za njega imao poseban i izuzetan značaj, što se saglasno odredbi člana 5. tačka 4) ZZP, uzima kao jedan od kriterija za ocjenu trajanja suđenja u razumnom roku i određivanja novčanog obeštećenja.

Na temelju izloženog, ovaj sud smatra da ukupna dužina trajanja predmetnog postupka nije zadovoljila zahtjev „razumnog roka“ iz člana 6. Evropske konvencije, te da je u konkretnom predmetu došlo do kršenja prava tužitelja na „suđenje u razumnom roku“ kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. Naime, navedeni periodi pasivnosti Osnovnog suda u Doboju se karakterišu kao neadekvatno administriranje pravde, suprotno standardima prava na pravično suđenje, bez obzira što je i tužitelj, naprijed opisanim ponašanjem, doprinio dužini trajanja predmetnog postupka, ali je uvijek u prihvatljivom roku postupao po nalogu suda i preduzimao moguće radnje kako bi sud donio odluku o prijedlogu.

Ovo tim prije što prvostepeni sud nije ponudio opravdanje za ovako dugo trajanje predmetnog postupka, odnosno za navedeni period pasivnosti, nego je, štaviše, naprijed navedenim rješenjem predsjednika tog suda, od 30.5.2022. godine, utvrđeno neopravdano odugovlačenje postupka.

Zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, stranci se u sudskom postupku dosuđuje novčano obeštećenje (član 27. stav 1. ZZP). Prema odredbi člana 27. stav 2. i stav 4. ZZP novčano obeštećenje se određuje u novčanom iznosu od 300,00 KM do 3.000,00 KM po predmetu, u skladu sa kriterijumima koji su utvrđeni u članu 5. istog zakona, o kojima je naprijed bilo riječi.

S obzirom na rješenje predsjednika suda pred kojim je vođen postupak po zahtjevu za ubrzanje, kojim je utvrđeno neopravdano odugovlačenje tog postupka i odluku u ovom predmetu (kojom je utvrđena povreda prava na suđenje u razumnom roku zbog dužine trajanja postupka), a imajući u vidu ekonomske uslove u Bosni i Hercegovini (podaci dostupni na www.bhas.ba) i naprijed opisane okolnosti konkretnog slučaja, te sadržaj odredbi člana 27. stav 1, 2. i 4. ZZP (zbog čega se zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 15.000,00 KM ukazuje neosnovanim), tužitelju je, na ime novčanog obeštećenja, zbog nerazumne dužine trajanja predmetnog postupka, dosuđen iznos od 3.000,00 KM na teret budžeta Republike Srpske.

Slijedom izloženog odlučeno je kao u izreci, na osnovu odredbe člana 26. stav 1. ZZP.

Predsjednica vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić